

Вікторина з української мови

Мета заходу:

- повторити і закріпити знання учнів з лексикології, фразеології, морфології, синтаксису; вдосконалювати навички учнів, формувати усне і писемне мовлення школярів, збагачувати їхній словниковий запас;
- розвивати розумові та мовленнєві здібності дітей, їхнє мислення, пам'ять, увагу, спостережливість, кмітливість;
- виховувати культуру мовлення учнів, любов до української мови, до рідного краю, повагу до народної мудрості, почуття колективізму, згуртованості, відповідальності за спільну справу.

Форма проведення: вікторина.

Обладнання: картки, дидактичні матеріали.

Науково-популярна і методична література:

- Федоренко В. Л. Енциклопедія інтелектуальних ігор на уроках української мови. – Х.: Вид. група «Основа», 2008.—424 с.
- Макаренко О. В. Фразеологія. Лінгвістичні ігри, творчі завдання // Вивчаємо українську мову та літературу.—2006.—№19—21.

XІД ЗАХОДУ

I. Вступна частина.

(Звучить запис пісні «Рідна мова»).

Добрий день, дорогі друзі.

Я рада вітати вас на вікторині, що присвячена Дню рідної мови.

Однією із найчисленніших мов слов'янського походження є українська мова, мова України, українського народу, наша рідна мова!

О слово рідне!

Пращура молитво,

Громи Перуна, Велеса поля,

Софія Київська — творіння Ярослава —

Слов'яномовна, праведна земля!

О слово рідне!

Подарунок мами,

І пісня ніжна, і розрада нам.

Я всім на світі з вами поділюся,

Та слова рідного ні кому не віддам.

Отже, пропонуємо сформувати дві команди.

Є пропозиція обрати журі.

II. Основна частина.

Команди готові? Почнемо перший конкурс — «Розминка».

1. Розминка (Додаток № 1)

З букв одного слова складіть і запишіть інші слова.

I команда: ЛИСТОНОША

II команда: КАЛЕНДАР

2. Продовжіть фразеологізм

Слово — не горобець, вилетить — не спіймаєши.

Більше слухай, а менше говори.

Умій сказати, умій і змовчати.

Шабля ранить тіло, а слово — душу.

Хто людей питает,

Учення - світло, а ...

Хто рано встає, ...

Слово до слова - ...

3. Бліц

1. Скільки букв в українському алфавіті? (33)
2. Скільки голосних в українській мові? (6)
3. Який знак в українській мові не є розділовим? (Дефіс, апостроф)
4. Назвіть останній відмінок української мови. (Клична форма)
5. Поставте займенник «себе» в Н.в. (Немає Н.в.)
7. Яка частина мови не належить ні до самостійних, ні до службових частин? (Вигук)
8. Скільки звуків у слові «кущ»? (4)
10. Яка буква в українській мові не має відповідного звуку? (Ь)
11. Рід іменника «сирота». (Спільній)
13. Слово, що вживається лише в певній місцевості. (Діалектизм)
15. Вигадане ім'я, під яким автор друкує свій твір. (Псевдонім)
17. Віршований твір, який призначений для співу. (Пісня)
19. Головні члени речення. (Підмет і присудок)
20. Другорядний член речення, що відповідає на питання непрямих відмінків. (Додаток)
21. Яка частина мови вказує на предмет, але не називає його? (Займенник)
22. Чуже мовлення, передане дослівно. (Пряма мова)
23. Дослівно наведений уривок з якогось тексту. (Цитата)
25. Поставте у клічний відмінок слово «юнак» (Юначе!)
30. Назвіть знак, що позначає тверду, роздільну вимову на межі приголосного і голосного. (Апостроф)
31. Що вивчає розділ про мову «Морфологія»? (Частини мови)
33. Розділ науки, який вивчає звуки. (Фонетика)
34. Поставте дієслово «вигукувати» у наказовий спосіб. (Вигукуй)
38. Поставте іменник «мати» у З.в. (Матір)
39. Назвіть слова з префіксом прі -. (Прізвисько, прірва, прізвище)
41. Всі види невіршованої мови художніх творів. (Проза)
43. Скільки звуків у слові «ходжу»? (4)
44. Частина слова без закінчення. (Основа слова)

5. «Поєдинок капітанів» (Додаток № 2)

Складіть і запишіть з поданих слів прислів'я про мову.

I команда: Лине, серця, до, а, не, слово, стріла (Не стріла, а до серця лине)

II команда: Хліб, а, слово, на, обід, бережи, на, відповідь (Хліб бережи на обід, а слово – на відповідь).

6. «Скоромовка язика не ламає, а вимови навчає» (Додаток № 3)

Вимовити скоромовку.

I команда:

Босий хлопець сіно косить,
Роса росить ноги босі.

II команда:

Бабин біб розцвів у дощ,
Буде бабі біб у борщ.

7. «Хто швидше?» (Додаток № 4)

Із поданих літер скласти слово.

I команда: Н, А, Р, У, А, К, І, К (Українка)

II команда: С, О, Л, О, В, І, Н, А (Солов'їна)

8. Проставте наголос у словах: (Додаток № 5)

Дрова, вимова, завдання, ім'я, дочка, кілометр.

9. Де потрібно, вставте пропущені літери або знаки (Додаток № 6)

Прої_зний, шіс_надцять, уман_ський, здоров_я, св_ято, жовто_гарячий, кіс_лявий, кін_чик, маркв_яний, жмен_ці, черв_як, тиж_невий, балас_ний, збіж_я, знан_я, сміє_я, таріл_ці, студен_ський, пір_я, моли_я, сіл_ський.

10. Конкурс «Показуха» (Додаток № 7)

Учасник має показати за допомогою жестів зміст даних фразеологізмів. Команда відгадує фразеологізми і пояснює:

Водити за носа

Гладити по голівці

Зуб на зуб не попадає

Надувати губи

Ламати голову

Води в рот набрати

Дивитись крізь пальці

Втерти носа

На лобі написано

Гребти гроші лопатою

Лазити рачки

Розкидатися грошима

11. Загадки (Додаток № 8)

для першої команди

1. Біле поле, чорне насіння, хто його сіє, той розуміє. (Книга).
2. Чорний Іванчик, дерев'яна сорочка, де носом поведе, замітку кладе. (Олівець).
3. Книжки читаю, а грамоти не знаю. (Окуляри).
4. Два пани наділи одні штані. (Ножиці).
5. Малий коник із чорного озерця воду бере та біле поле поливає. (Перо і чорнило).
6. Що іде, не рухаючись із місця? (Час).

для другої команди

1. Мовчить, а сто дурнів навчить (Книга).
2. Розумний сівач по білому полю бігає (Олівець).
3. Своїх очей не маю, а іншим бачити допомагаю (Окуляри).
4. Лежу — одна нога, іду — вже дві, а на ногах стою, то дві голови (Ножиці).
5. Не вмію читати, а весь вік пишу (Перо і чорнило).
6. Біжить, біжить, не оглядається (Час).

12. Загадки-запитання, загадки-жарти для болільників.

1. Що тепліше одного кожуха? (Два кожухи).
2. На небі одно, на землі нема, у баби двоє, у дівки нема. (Літера „Б“).
3. Коли дурень розумний? (Коли мовчить).
4. Що в хаті щодня цілють? (Чашку).
5. Що це за гість, що сам себе їсть? (Свічка).
6. Жило триста котів і один чоловік. Скільки було там ніг? (Дві).
7. У якому місяці люди найменше хліба їдять? (У лютому).
8. Що в людині найбістріше? (Думка).

9. Що за трава, що й сліпий знає? (Кропива.)
10. На що борошно в млині падає? (На купку).
11. Що посеред землі стоїть? (Літера „М“).
12. Сидять три коти, проти кожного кота сидять два коти, скільки всього котів? (Три).

ІІІ. Заключна частина.

Мабуть, прийшов час висловити свої думки журі і підвести підсумок українського гравіккону — назвати прізвище переможця.

(Журі визначає і нагороджує переможців вікторини).

Дякуємо. Сподіваємося, що наша зустріч допомогла вам оцінити скарби рідної мови.

Мова рідна звучить, наша мова —
Шум гаїв, шелест ниви у ній,
Кобзи пісня тривожна, діброва
У Дніпра неспокійний прибій.
В ній душі глибина і прозорість,
Наша пісня і дума жива.

І суворість, і ніжність, і совість —
Уся історія в ній проплива.
України великої слово —
Скарб, народом перейдених літ.
Багатій, розбуруньковуйся, мово,
Неосяжний чаруючий світ.

Додаток № 1:

ЛИСТОНОША КАЛЕНДАР

Додаток № 2:

Лине серця до а не
слово стріла

Хліб а слово на обід
бережи на відповідь

Додаток № 3:

Босий хлопець сіно косить,
Роса росить ноги босі.

**Бабин біб розцвів у дощ,
Буде бабі біб у борщ.**

Додаток № 4:

НАРУАКІК ВІНА'СОЛО

Додаток № 5:

Дрова, вимова, завдання, ім'я, дочка, кілометр.

Дрова, вимова, завдання, ім'я, дочка, кілометр.

Додаток № 6:

Проїз_ний, шіс_надцять, уман_ський, здоров_я, св_ято, жовто_гарячий, кіс_лявий, кін_чик, моркв_яний, жмен_ці, черв_як, тиж_невий, балас_ний, збіж_я, вербн_ий, знан_я, сміє_я, таріл_ці, студен_ський, пір_я, моли_я, сіл_ський.

Проїз_ний, шіс_надцять, уман_ський, здоров_я, св_ято, жовто_гарячий, кіс_лявий, кін_чик, моркв_яний, жмен_ці, черв_як, тиж_невий, балас_ний, збіж_я, вербн_ий, знан_я, сміє_я, таріл_ці, студен_ський, пір_я, моли_я, сіл_ський.

Додаток № 7:

Водити за носа

Гладити по голівці

Зуб на зуб не попадає

Надувати губи

Ламати голову

Води в рот набрати

Дивитись крізь пальці

Втерти носа

На лобі написано

Гребти гроші лопатою

Лазити раки

Розкидатися грошима

ЗАГАДКИ (І команда)

- 1. Біле поле, чорне насіння, хто його сіє, той розуміє.**
- 2. Чорний Іванчик, дерев'яна сорочка, де носом поведе, замітку кладе.**
- 3. Книжки читаю, а грамоти не знаю.**
- 4. Два пани наділи одні штани.**
- 5. Малий коник із чорного озерця воду бере та біле поле поливає.**
- 6. Що іде, не рухаючись із місця?**

ЗАГАДКИ (ІІ команда)

- 1. Мовчить, а сто дурнів навчить.**
- 2. Розумний сівач по білому полю бігає.**
- 3. Своїх очей не маю, а іншим бачити допомагаю.**
- 4. Лежу — одна нога, іду — вже дві, а на ногах стою, то дві голови.**
- 5. Не вмію читати, а весь вік пишу.**
- 6. Біжить, біжить, не оглядається.**